

Novembar 2020.

Länderbericht

Predstavništvo Fondacije Konrad Adenauer u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina – izbori koji su donijeli iznenađenja

Sven Petke, Suljo Ćorsulić

Godina 2020. je trebala biti pozitivna godina za Bosnu i Hercegovinu (BiH). Političari su biračima obećali napredak po pitanju članstva u Evropskoj uniji i NATO-u. Konačno su trebale biti provedene reforme, nakon što je cijela 2019. godina utrošena na formiranje Vijeća ministara BiH. Bilo je pozitivnih promjena: BDP Bosne i Hercegovine je ostvarivao blagi porast od 2017., a rasla je i stopa zaposlenosti. Međutim, situacija se promjenila. Pandemija COVID-19 ima ogroman utjecaj na politiku i privredu.

Lokalni izbori koji su u Bosni i Hercegovini održani 15. novembra 2020. su stoga bili poseban izazov za zemlju. Izražena politička decentralizacija BiH politiku na lokalnom nivou čini snažnom i utjecajnom. Ona istovremeno daje naslutiti kako će izgledati Opći izbori 2022.

Stabilna izlaznost

Posebno lokalni izbori u BiH se do sada nisu odlikovali velikom izlaznošću. Izlaznost na Lokalnim izborima 2106. godine je iznosila 53,88%. Godine 2020. izlaznost se smanjila na oko 50%. Moguće je da su različiti faktori utjecali na izlaznost. Najvažniji faktor je vjerovatno pandemija COVID-19, koja je u zadnjim sedmicama oktobra i novembra dovela do velikog povećanja broja zaraženih. U tom kontekstu se provodi niz mjera za sprečavanje širenja zaraze.

U bh. politici postoji mali broj stranaka koje igraju ključnu ulogu za tri konstitutivna naroda. Tokom lokalnih izbora su ponovo do izražaja došle promjene, posebno u velikim gradovima. Bošnjačka stranka SDA i srpska stranka SNSD su izgubile najveće gradove: Sarajevo i Banja Luku. Rezultati pokazuju da birači trenutno ukazuju veće povjerenje opozicijskim strankama, kao što je srpska PDP u Banja Luci i koalicija "Četvorka" u Sarajevu. Važan aspekt su izbori u Mostaru zakazani za 20. decembar, gradu koji je 12 godina bio bez lokalnih izbora – absurdna situacija za jedan evropski grad.

Rezultati koje su ostvarile političke stranke koje su članice Evropske narodne stranke (EPP)

"Izgubili smo Sarajevo, ali smo pobijedili u ostaku BiH", izjavio je *Bakir Izetbegović* na pitanje o rezultatima njegove stranke na konferenciji za štampu održanoj nakon izbora. SDA je pobijedila u 30 općina, ali to sigurno nije bila uspješna izborna noć za SDA. Ova politička stranka je izgubila povjerenje glasača u velikim gradovima. Loš izborni rezultat i izlazak iz vlasti u najvažnijem kantonu u zemlji, Kantonu Sarajevo, se može opisati kao poraz sa posljedicama.

Koalicija "Četvorka" koja uključuje SDP, Našu stranku, NBL i NiP je odnijela pobjedu u tri od četiri općine. SDA je još uvijek najjača stranka u BiH. Međutim, izborni rezultati su oslabili ulogu stranke.

Hrvatski HDZ BiH se, s druge strane, raduje dobrom izbornim rezultatima. HDZ BiH je do sada pobijedio u 20 općina, a izgubio u Tomislavgradu i Prozor-Rami. HDZ BiH je također odnio pobjedu u Varešu, Novom Travniku i Stocu. Predsjednik stranke, *Dragan Čović*, je izrazio zadovoljstvo ostvarenim rezultatima.

Jedna od opozicionih stranaka iz entiteta Republika Srpska je bila najveće iznenađenje lokalnih izbora. Član PDP-a, *Draško Stanivuković*, je izabran za gradonačelnika Banja Luke. 51,620 glasača je 27-godišnjaku dalo svoj glas u drugom redu najvećem gradu u BiH. Time je osvojio 54, 52% glasova. Njegov protukandidat, član SNSD-a, koji je do sada bio na toj funkciji, je osvojio 45,48% glasova.

"Banja Luka će biti grad bez podjela, grad sa ljudskim licem", izjavio je *Stanivuković* nakon izbora. Opozicija u Banja Luci ovo postignuće s pravom doživljava kao veliki uspjeh i novo poglavlje u politici političkog i privrednog centra Republike Srpske.

PDP je, s druge strane, poražen od SNSD-a u Istočnom Sarajevu. SNSD je također odnio pobjedu u Doboju, gradu u kojem je obično pobjeđivao SDS. U Bijeljini je – bez obzira na izražene napore SNSD-a – izabran gradonačelnik koji je član SDS-a.

Žene u politici

Zakon o ravnopravnosti spolova i Izborni zakon BiH propisuju da 40% kandidata na listi moraju biti pripadnici manje zastupljenog spola. U praksi su to samo žene. 12,832 žena i 17,977 muškaraca su se kandidirali za Lokalne izbore 2020. 29 žena je željelo biti gradonačelnica, a ukupno su dodijeljene 142 pozicije. Lokalni izbori su pokazali da su žene u politici u BiH još uvijek daleko od ravnopravnosti. Niti u jednom velikom gradu nije izabrana žena za poziciju gradonačelnice.

U entitetu Republika Srpska su izabrane samo tri žene za gradonačelnice, većinom u manjim općinama. Time se broj gradonačelnica prepolovio – sa šest na tri. U entitetu FBiH nijedna žena nije izabrana za poziciju gradonačelnice.

Nove stranke

Iako politička i organizacijska snaga i iskustvo tradicionalnih stranaka u velikoj mjeri ograničavaju političko natjecanje, novi kandidati su ostvarili uspjehe. Platforma za progres koja je po prvi put nastupila na lokalnim izborima je osvojila mjesta vijećnika u općinskim vijećima, posebno u gradovima. Rezultati koje je ostvarila ova nova stranka su dijelom bolji od rezultata postojećih stranaka kao što su DF ili SBB.

Lokalni izbori u Mostaru nakon 12 godina

U Mostaru su se lokalni izbori do sada održali četiri puta, a zadnji lokalni izbori su održani 2008. godine. Birači u Mostaru će 20. decembra konačno ponovo moći ostvariti svoje biračko pravo. Novo Gradsko vijeće bi zatim trebalo izabrati gradonačelnika.

Nakon rezultata u većim gradovima kao što je Sarajevo, Banja Luka, Tuzla, Bihać, Bijeljina i Zenica će biti interesantno vidjeti kakve rezultate će stranke ostvariti na izborima u petom po redu najvećem gradu u zemlji.

Za činjenicu da su se izbori uopće održali se može zahvaliti pritisku Evropske unije, OECD-a, Ambasade SAD-a i Velike Britanije. SDA i HDZ BiH su postigli dogovor uslijed pritiska međunarodne zajednice.

Izbori u Mostaru neće označiti kraj odvojenog upravljanja gradom. To će zahtijevati dodatne napore.

Nakon izbora je prije izbora

Naravno da će sada najprije uslijediti imenovanja izabranih stranaka. Stranke traže saveze i pregovaraju o sadržajima programa. Već za dvije godine će se održati Opći izbori u BiH, koji obuhataju državni nivo, dva entiteta, FBiH sa njenih 10 kantona i RS, te Brčko distrikt.

Pored odgovora na teške posljedice pandemije COVID-19, politika mora ostvariti dodatni napredak po pitanju članstva u Evropskoj uniji. U poređenju sa ostalim državama Zapadnog Balkana, BiH je trenutno na začelju voza za Brisel. Upitno je da li dosadašnji politički sistem ima snage za ostvarenje ovog cilja.

Lokalni izbori su pokazali da su snage modernizacije i evropskog puta osnažile. Njihov uspjeh je, između ostalog, uvjetovan i modernom komunikacijom među ljudima. Uspješna izborna kampanja novog gradonačelnika Banja Luke, Draška Stanivukovića, je u tom smislu postavila standarde.

I u Sarajevu i u Banja Luci većina je bila za promjene. Već tokom prvih sati nakon objave rezultata je odbijena saradnja sa novoizabranim političarima. Izvjesno je da početak rada organa neće proći bez konflikata. Način vođenja politike tokom slijedećih godina – od strane pobednika i gubitnika – će za ljude također biti znak da li je demokratska promjena dobra za njihov grad.

Konrad-Adenauer-Stiftung e. V.

Sven Petke

direktor predstavništva Fondacije Konrad Adenauer u Bosni i Hercegovini (Sarajevo)

Odjel za evropsku i međunarodnu saradnju

www.kas.de

sven.petke@kas.de

Tekst ovog izdanja je licenciran u skladu sa uslovima međunarodne javne licence "Autorstvo Creative Commons – dijeli pod istim uslovima 4.0", CC BY-SA 4.0 (dostupno na: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.de>)

www.kas.de